

KELET.

POLITIKAI ES KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

1881.

Kolozsvár, vasárnap, május 8

Tizenegyedik évfolyam.

A CSÁBITÁSOK KORSZAKA.

(T.) Ha a mi tótjaink kivándorlásának Tisza Kálmán az oka, akkor engedjék meg nekem azt a feltevést, hogy Amerika benépesítésének is Tisza Kálmán legyen oka, annyira egyezvén ez utóbbi állítás a valószínűséggel, épen mint az első; mert ha a kivándorlásokért Tisza Kálmán a felelős, akkor Amerika népesedése innen datálódik és tótjaink előtt nem volt még semmiféle más példa a kivándorlásra, mert ha volt? ha a kivándorlási példák tótjainkra vonzerőt gyakorolhattak? — pláne ha Amerikából érkezett hozzájuk afféle hír, hogy ott a boldogságot röffel mérik? — na már akkor a kivándorlásért Tiszát csak annyiban lehet felelőssé tenni, a mennyiben katonai kordont nem húzott s a határról vissza nem toloncoztatta a távozni akarókat, — már pedig a személyi szabadság ilyenmő megsértéseért méltán felelősségre vonathatta volna Irányi ur.

Na de hát mi volna az a másik ok, a miért Tiszát lehetne hibáztatni? — A nyomor? — Én jól emlékszem például, noha még gyermek voltam, 1846-ban avagy 47-ben, miszerint a tótságban oly iszonyu volt az inség, hogy az emberek az útszéli hulladékokat élelmiszer gyanánt fogyasztották. Annak is Tisza Kálmán volt az oka?

Az éhen halás veszélye elől menekülő tót családok előzőnlötték a felsőbb magyar vármegyéket, s bizony, ha tudtak volna Amerikáról valamit, meg lett volna az alkalom a kivándorlásra, nem tudom, hogy földesuraik visszabírták volna-e tartóztatni őket a kivándorlástól. És vajjon Tisza lett volna oka annak is?

Aztán meg igaz-e hát az a folytonosan hangoztatott állítás vagy feltevés: hogy csak is a nyomor viszi az embereket a kivándorlásra? Hát akkor az a híres Belgium, hol a népet olyan nagyon boldognak hirdetik, miért ad Amerikának aránylag tiszter annyit kivándorlót, mint Magyarország? Vagy az a híres francia köztársaság? Nagy Anglia? Nagy Németország? Hát még Olaszország, Portugália és Spanyolország? Na meg a Svájc? — Hiszen az ellenék szerint mindezek boldog államok hozzánk képest, s lakosaikból minden esztendőben százazreket adnak Amerikának, Ausztráliának és Afrikának. A mi országunkból csak szemenként talál az ember itt-ott, míg a más nemzetiségbeliek csak úgy hemzsegnek:

A KELET TÁRCZÁJA.

K. E. P.

(Törődök).

Most kél a nap; a hegyek ormán
Arannyal szegve a fa levelét,
Mig lenn a völgyben még mogorván
S lombán nyújtózkodik a félsétét.
A kis patak alatt még csöndes,
Álmában balkan pihető gyerek,
Mig fön csevegve szökel rüdes,
Mint szárnyra kelt zajos madár-sereg...

De nem sokára minden ébred,
Fenn a hegyen s a völgyben itt alatt;
Fölleplezi titkát az éjnek
A vig fü: a rózsás pitymallat
És fölmutatja, mit az éj szót:
Virággal áttört bárony szőnyegét,
Mely itt arany, ott tenger-mély zöld
És rajta gyémánt-csüppek hintve szét.

És az egész nagy jelenésen
Egy halk lehellet szava röppen át,
Végig simul a zöld vetésen
És meglegyinti fön a bérc fokát;
Belecsillag a harmat-csübbe,
Virággal árjába ott rezeg,
Eget, földet, mindent befödve —
— Örökkön Élő! nyomaidd ezek!!

— Len a kanyargó esermely partján
Kigyózó ösvény fut versenyt vele;
Áthajkálva a kastély parkján,
Roban mindkettő az erdő felé;
De nem oly gyorsan: tétozáva
Lépdél nyomán egy ifju, szép, deli,

na de hát akkor úgy kell lenni, hogy Tisza Kálmán az oka ennek is; na meg annak is, hogy míg a többi államok polgáraiból alig tér vissza hazájába egy kettő, hát Magyarországra visszatér 30 perzent. Mindenesetre úgy kell lenni, hogy ennek is Tisza Kálmán az oka...

Mi igaz most már az ellenzéki saját állításából és mi nem? Csakugyan azért vándorolnak-e hát ki, s be, a mi tótjaink, mert nem Sennye vagy nem valamelyik szélbali lángész (mert nevet nem tudok mondani,) hanem Tisza Kálmán a miniszterelnök? Akarják, hogy megadjam e kérdésre az igazi választ?

Lássuk tehát:
A kellő műveltséggel nem bíró, tudatlan és tájékozatlan emberekre mindig nagy befolyással voltak a nagy ígéretek, a csábító, kecsegtető szavak, az ámitások. Honnan szaporodott volna oly nagyra a szélsőbaloldali tábor, honnan jutottak volna követőkhöz a szélsőbaloldali vezérek, ha nem a nagy ígéretek után menő tájékozatlanok tömegéből? Hát kell ennél nagyobb Amerika? Kell ennél nagyobb kivándorlás, mint mikor valaki ott hagyja a biztos talajt, a melyen áll, munkaságának azon biztos körét, melyben működik, a kézzelfogható valóságot, tevékenységének megszokott otthonát: azon láthatatlan és ismeretlen világért, melyet a szélsőbaloldal elébe rajzol; azon tengeren túli arany hegyekért, melyek az álom azon kincseihez hasonlíthatnak, hogy eltűnnek, a mint álmainkból felébredünk? — És hát nem mennek-e kérem a szélsőbal ezen ígérete után százezeren? Nem lépnek-e a szilárd földről a bizonytalanság hullámai által hanyt hajókra? Nem teszik-e ki magukat hajótörésnek a reménységért?

No hát kérem, mi csodálni való van azon, ha az Amerikába csábító szavaira hallgat tótjaink egy része s elmegy velük ismeretlen utra, ismeretlen világot keresni? Mert hát nem a megszorult helyzetet használja-e föl a mi szélsőbalunk is? nem a megszorult tömeget látjuk-e leginkább a szélsőbalalak táborában, — egy-két elfogultat kivéve? Na hát kérem, ha a szélsőbal tud bolondítani, hát másoknak is van ahhoz való esztük s nem szorultak arra, hogy mielőtt az ámitáshoz hozzá kezdenének, hát a szélsőbalhoz menjenek diplomát kérni. A különbség a kettő között csupán az, hogy: „Quod licet jovi, non licet bovi”, — s hogy míg a szélsőbal ámitásainak a kormány nem képes gátat vetni, hát

emezeknek képes lesz gátat vetni, mert ezek az ő egyéni céljaikat nem rejthetik politikai véka alá: ezért is lett a kérdéses törvényjavaslat betérjesztve.

És mily furcsa találkozás a véletlennek én Istenem, hogy Irányi Dániel ur feláll a törvényjavaslat ellen és magas pártfogásába veszi a csábítókat! Ugy látszik, hogy igazságszeretete öntudatlanul mozdult meg, s nem állhatta szó nélkül, hogy a mi szabad az egyiknek, miért ne legyen szabad a másiknak? Az országgyűlés mindazonáltal nem vevén számításba az Irányi ur lelkiismeretét, a javaslatot megszavazta. Reméljük is most már, hogy meg fog szűnni az a nyomor, mely a Tisza Kálmán elnökségének következtében (!) benépesítette Amerikát. Ha másutt nem is, de Magyarországon legálabb meg fog szűnni.

Ime, t. uraim, ez volna az én észjárásom, s remélem is, hogy jobban meggyez a józan közönség észjárásával, mint az az észjárás, melylyel az ellenzéki saját hazafiaskodik. Mindazonáltal nem állítjuk, hogy Magyarország, valamint Erdély túlnépesedett vidékeinek érdekében ne kellene tenni hathatós intézkedéseket s tótjainknak Amerika helyett, derék székely testvéreinknek Oláhország helyett magyar alföldiségünkre nyitni utat. Hogy azonban a kormányt a mi ellenzéki nagy hazánkfiai ezen intézkedésekben is akadályozták, az tagadhatatlan, mert a mondva csinált országgyűlési hazabeszélések és kormány-buktatási párt-heczek nem egy tídvös munkától rabolták már el a drága időt; reményünk van azonban, hogy e bajon is segítve lesz, még pedig, mielőtt a szélbali rókák által savanyúnak hirdett mait kormány és a megsiratott „árva haza” elpusztulna...

Hát ahhoz mit méltóztatnak szólni, hogy: miután a főrendek a perrendtartási novellával szemben ellenzéket fejtettek ki, hát egyszerre bölcs atyái lettek a hazának, — pedig ha jól emlékszünk rá, ugyanazon főrendek ezek, kiket az ellenzék már kékköves esővel akart elpusztítani a földszínéről. — Lám, mily egyszerre hazafai lehet az ember, csak az ellenzékhez kell folyamodni patentért...

Még egy harmadik egyetem. Most meg már a felőlő is akar egy egyetemet. Sáros megye közönsége felirt a kormányhoz és az országgyűléshez, hogy a harmadik egyetem

A LÁMPAGYUJTÓ.

MISS CUMMINS REGÉNTE.

Huszonhetedik fejezet.

Féltékenység.

(Folytatás.)

Ellisné nagyon hálás volt Gertrud felajánlott segítségért, ki bettlve az éterembe, hozzá látott munkájához. Ez alatt Bella s Kitty minden lehető elküvettek, hogy mr. Bruce mulattassák; ez a lépcsőkön ülve, s hátát hanyagul egyik oszlophoz támasztva, sovár szemeket vetett időnként fel a lépcsőkön, s a folyosó hosszába azon reményben, hogy Gertrud tán vissza fog térni; mivel ez iránt már kezdett kétségbeesni, épen készült elbucszni, midőn nővére Fanni a kapun belépve az udvaron gyorsan átszaladt, s a három beszélgető mellett elrohanva, bésietett a házba.

Atyja azonban hirtelen kinyújtva karját, feltartóztatta a lánykát, s valamit sugott fülébe, mielőtt utjára bocsátotta volna.

— Ki ez a vad indus leány? Kérdezte Ray Kitty, midőn Fanni végig futott a folyosón, s eltűnt szemök előtt.

— Nővérem, válaszolt Ben, közönyös hangon.

— Ugy, szóló Kitty részvétellel. Már több ízben láttam itt őt, de nem igen törődtem vele. Nem tudtam, hogy az ön nővére. Milyen csinos lányka.

— Ugy véli kegyed? szóló Ben.

felállításának kérdésénél legyem tekintettel a felvidékre is, és annak ott egyik vagy másik városban leendő felállítására is bocsátkozzék tárgyalásba. Ennél azonban szerényebb volt Szepes megye. Ez ugyanis a sárosiak által hozzá pártolás végett átküldött fentebbi feliratra azt felelte (dicséretes ösztönzéssel), hogy olyan város, a mely kellő tudományos és a kor színvonalának megfelelő alappal bírna egy egyetemhez, — a felvidéki városok között nincs, s így a feliratot nem pártolhatja.

A Szerbiával kötött hat szerződés a következő: 1) Kereskedelmi szerződés a zárgyűzőkönyvvel együtt; 2) a marhavész, 3) konzularis, 4) jogi segély, 5) hagyatéki és 6) a büntetések kiszolgáltatása iránti konvencziók. Résztükről a kereskedelmi szerződést Haymerle br., a többi konvencziót Kállay osztályfőnök írta alá. Szerb részről a kereskedelmi szerződés és a marhavészről szóló konvenczió Koszta Jovanovic, Szvetozár Stefanovic és Nešics György, a többi konvenczió Paolovic és Steics által iratott alá.

Az „Ellenzék” tegnapi első cikkében valami „Örözem” jegylé kötya hazafi M. Várhely felől dohog erősen az adófizetés, adó kirovás, adóemelés ellen, — s mint hogy adórendszertünk a pénzügyi tudomány abc-jé szerint (melyet nem ismer) megtámadni nem tud: forradalommal fenyegeti a kormányt és közeget ciklke végén pathetico-furioso felkiáltván: „Ugyan nem veszik észre, hogy önök által kőszülő akna felrobbanása az állammal együtt első sorban önököt sújri el a nem irigylendő kenyérszerzés mezejéről.” Hát tisztelt „ciklkes” hazafi nem veszi észre, hogy minden jogállamban törvényes alapon és ellenőrzés mellett róják ki és veszik be a köteles adót? A ki ez ellen izgat, az lehet az „Ellenzék” diszfirkonca, de semmi esetre sem oly hazafi, ki kikérthesse egy rabiatús ciklmázolással az adóhátralék miatt nála tisztelgő — végrehajtót.

KULFÖLD.

Nihilisták Konstantinápolyban. Konstantinápolyból írják apr. 27-ől: A II. Sándor orosz csár meggyilkolásában közvetlen részes nihilisták egy töredékének sikerült Romániába menekülni; de miután Pétervárról figyelemztették a román rendőrséget a gonosztevőkre, ezek jobbnak látták Törökországba menekülni. A konstantinápolyi rendőrség szintén értesített a menekülők jöveteléről és megteett minden intézkedést elfogatásukra. Midőn tegnap az Annis görzús Kitzendzseből megérkezett, a titkos rendőrség több hivatalnoka legottan a hajóra sietett és ott négy férfinék, kiknek társaságában három nő és két gyermek is volt, a

Sajnálom, hogy nem lehetek én is azon a véleményen. Valóságos madárijesztőnek tartom őt.

Fánni most ismét megjelent, s egy percze megállva a lépcsőkön, egész fesztelenséggel oda kiáltott bátyjának

— Azt mondta, nem jöhet, dolga van.

— Ki? kérdezte Kitty, most ő tartóztatva fel Fánnit, s nem engedve, hogy tovább menjen.

— Miss Flint.

Mr. Bruce kissé elpirult, s Clinton Bella ezt észrevette.

— Mit mivel a miss? kérdezte Kitty.

— Epret tisztogat.

— Hova mész most Fánni? kérdezte töle bátyja.

— Fel az emeletre.

— Oly szabadon hagynak téged itt mindenfelé járni a házban?

— Miss Flint mondta, hogy menjek fel, s hozzam le a madarakat.

— Miféle madarakat?

— Az ő madarait. Kiakasztom kalitkájokat a napra, s akkor szépen énekelnek.

Azzal Fánni elszaladt, s csakhamar visszatért, kezében egy kalitkával, melyben a Villi által, Calkuttából küldött kis madárkák voltak.

— Kitty, Szólt Bella, azt hiszem, ezek azon madarak, melyek mindig kora reggel felébredstének lármájukkal.

— Nagyon valószínű, felelt Kitty. Hozd csak közelebb egy kicsit Fánni, leszel oly jó? szeretném jól megnézni őket. Oh! milyen apró portékák, foly-

Hirdetési díjak.

Egy négyeség esantiméternyi tér ára 2 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknel külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket főlvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhau) der Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfisch-gasse 10) Rud. Mosse Publicistische Bureau. Budapest: Haasenste. és Vogler hirdetés közv. irodája. Goldberger A. hirdetések fevétel irodája Budapeston Szervitátor 3. sz.

Ügyviteli csekkök

garmond sora után 25 krajczár fisetendő.

parta szállást megtöltötte és őket őrizet alá helyezte. A társaságnak más két tagját, kik már a hajónak a Boszporusba való jövele alkalmával partra szállottak, a délután folyamán szintén elfogták és a stabuli rendőrségre szállították. A rendőrmiszter értekezett a nagyvezérrel, mire utóbbi aa orosz nagykövetség palotájába hajtathott. Még az nap délután a fogva tartott két nihilistát kihallgatták; hírik, hogy e kihallgatás az orosz nagykövetség két dragománjának jelenlétében tartatott meg. Az elfogottak sorsa még nincs eldöntve. A rendőrség azt hiszi, hogy igen jó fogást tett.

Az angol kékkönyvből. Az angol parlament elé újabban ismét kékkönyv terjesztetett. E könyv mintegy száz jegyzéket tartalmaz az afrikai ügyekről. A könyv Cetewayonak, az elfogott zulu főnöknek a délafrikai angol kormányzóhoz intézett levelét is tartalmazza. A levél így hangzik:

„Oude Molen, 1881. május 1. E udány sort azért írom, hogy kifejezzem mely sajnálatomat azon vereség, felett, melyet ő felségének Viktoria királynőnek csapatai a boeroktól szenvedtek. Mely részvétet érzek ő felségének meggyilkolt katonái és tisztje fölött. Éljenken rokon szenvedek a királynővel, a királyi családdal és önnel, mint a ki a királynő érdekei felett Dél-Afrikában öröklik. Nagyon elszomorított sir George Colley halála, nagyon biztam benne, mert láttam, hogy jó és igazságos ember. Bár a boerok sok vitéz katonát öltek meg, ebből nincs előnyük, mert az angolok ezt nekik rövid idő múlva vissza fogják fizetni. Csak a királynő ne veszítse el bizalmát, a boerok bizonyosan meg fognak futni az angol csapatok elől. A boerok megérdemlik a fenytést, azért, hogy nem engedelmeskedtek a királynőnek. Délafrika fekeete népeire szerencsés nap lesz az, melyen az angolok lesznek az ő egyedüli uraik. A boerok törvényellenesen viselték magukat és a feketék földjét elveszik. A királynő igazságos és a foglyokkal igen kegyesen bánik. Tudom, hogy a boerok nem bannának velem egy, mint a királynő. Olyan kegyesen bánhatnának velem a boerok, mint a királynő? Nem. Noha itt vagyok, mégis igen jól érzem magamat, mert a királynő jószágos minden foglya iránt és igazságos tud lenni.

Hogy is volt az lehetséges, hogy a brit vezérek, kiknek tudniok kellett, hogy a boerok erős állásokba foglalnak el, oly csekély csapatot küldtek a támadásra? Azt hiszem, hogy e vezérek nagy hibát követtek el; az ő hibájuk, hogy a királynő csapatai megsemmisítették. Legyen ön oly kegyes és küldjön néhány sort a királynőnek részvétem kifejezéséül a legutóbbi szomorú hír alkalmából. A királynő csak ne csüggedjen, és több csapatot küldjön ide, s f-

tatta. Nézzen ide mr. Bruce. Nagyon kedvesek.

— Tedd le ide a lépcsőre őket Fánni, hogy jobban láthassuk, szóló Ben.

— Majd félni fognak olyan közel hozzád, s Gertrud nem szereti, ha megriasztják madárkát.

— Nem fogjuk megijeszteni őket, Mondá Kitty, szépen bánunk a miss Gertrud madárkaival. Vajjon honnét kapta e kis állatkákat, nem tudod Fánni?

— Keletindiai madarak. Szulliván ur küldte neki.

— Ki az a Szulliván ur?

— Oh az nagyon jóbarátja miss Gertrudnak. Nagyon gyakran kap tőle leveleket.

— Miféle Szulliván az? kérdezte Bella. Nem tudod keresztnevét?

— Azt hiszem Vilmosnak hívják, felelt Fánni. Miss Emilia és madarakat mindig kis Vilmoskáknak nevezi.

— Bella, kiáltott fel Kitty, az a te Szulliván Vilmosod.

— Ez embernek úgy látszik sok szerencséje van, szóló mr. Bruce nagyon gunyoros hangon, ha egyik szép hölgynek tulajdonát képezi, s a másiknak pedig jó barátja.

— Nem Tudom Kitty, mit is értetél az alatt, szóló Bella élesen. Mr. Szulliván atyám fiatalabb tizedtársa, de már évek óta nem láttam őt.

— Kivéve álmaidban Bella, jegyezte meg Kitty. Ezt feledni látszol.

(Folyt. köv.)

nyitse meg a boerokat engedelmességükért és árulásukért. Hogy mernek e boerok, a kik egyszerű kutyák, az önök királyi hatalma ellen lázadni? Mi mindig jó lábon állunk az angolokkal állani, de nem e boer kutyákkal. Ceto-wayo M'pandé'sson.

E levél buta együgyűsége az angol hadvezénnyel olyan megsebzésgényű kritikája, hogy közzététele talán csak azon szándékunk tulajdonítható, hogy a katonai becsület érzését Angliában teljesen kiirtásák.

BELFÖLD.

Fővárosi levél.

XVI.

B. Pest, május 6.

Nagy napok előtt állunk.

Ó jön! Ó érkezik! Ó itt van már! E felkiáltások járnak szájról-szájra ma Bécsben, s a ki csak nem föld nyomorékja, az ott veszélyeztetni tyukszeméit és bordáit az utcákon, téreken, a hol az ünnepi menet elvonul. Bécs ma ünnepel.

Nemcsak nálunk ugyanaz a jelenet ismétlődik — en miniature. Hiában, mi még sem vagyunk a Kaiserstadt; itt nem látjuk kifejezni szemünk előtt a „Spanyol szertartást“ a maga szédítő pompájában, a mint azt Bécs láthatja. Ide csak a fiatal pár rándul le majd; hogy „lássunk mi is valamit.“ Azért készültünk ám nagyban a fogadásra, s töltünk telhetőleg ékitjük — kelféljük magunkat a tolongásnak.

Nagy szenzációt keltett városzerző egyik fővárosi lap azon híre, mintha a főrendek visszavonulnának az ünnepélyektől. Ennek okául azt hozzák föl, hogy a királyfi és neje csak magukba jönek le, s az udvar Bécsben marad, a mi mintegy mellőzése volna Magyarországnak. Mások meg a királyfi prágai nyilatkozatában keresik a bibit, a midőn a magyar főurakról nem a leghehlegőbbben nyilatkozott volna.

Erre aztán megeregett a loyálisabb közönségnek az ellenvélemények és bizonyítgatások sora.

Mondták, hogy a királyt család, azért nem akarja lekísérni az új párt, hogy a hódolat teljes szeretet nyilvánításokban csak ők résztvevők legyenek, stb. Na, én kívül állok minden pártárgyalaton e kérdésben, s teljesen a néző szerepét játszom. Nézek, látok, és önököt a „Kelet“ t. olvasói igyekezni fogok a legrészletesebben értesíteni minden mozzanatáról, bőven, kimerítően és gyorsan. Azt hiszem, az a leghálásabb feladat leendő, leszámítva az összegyűjtött frakkot, tönkrehagyott tyukszemeket, s több ily loyális áldozatot.

Aztán épen e napokon ül össze az Akadémia. Egymást érik a gyűlésezések, az értekezletek, és a nagygyűlés. Van sztrégés forgás a tudomány csarnokában, s bizony szög dolog akár demiai titkánnak lenni, de épen ez az időpont, a mikor nehéz dolog ez a hivatal.

Készülnek a jelentések, s a tényleges eredmény neml-neml hiányait az ékesesszólás elragadó leple fogja takargatni most is, mint máskor. Hiszen majd elvált akkoron.

Nagy szelet csaptunk a „szélkakas“ sal, s bizony nem egészen hiában. A népszínház ez újdonsága tegnap került először színpadra. Kis közönség nézte, a minék megvan a maga természetes oka-foka. A sok nagy dobbal hirdett operette-újdonság sorba szedte rá a titlmes publikumot, s utóvégre is odahozta, hogy előbb a kritikát olvassa el, s aztán megy el megnézni a darabot. Így jut érvényre a kritika! A darab egyébiránt, leszámítva a gyöngyözést, elegendő sikerült, s néhány jóízű estét fog szerezni a közönségnek.

Komoly esemény is történt. A magyar gazdasági szövetsége két napon át gyűlésezett, s két igen fontos kérdésben hozott elvi határozatot. Kimondá, hogy a földbirtok végtelen eldarabolásának véget kell vetni, annak megállítására törvény útján szélsőséges, s a felosztási minimum meghatározandó. Fontos ez a kérdés, mert arról van szó, hogy azt a kis rögtög megmentsük a magyar földművelőnek, s lehetővé tegyük, hogy azon tisztességgel megélhessen.

A másik kérdés ép oly életbevágó: a mezőgazdasági hitel rendezése. Ebben is határozott a közgyűlés, s kimondá, hogy ez rendezendő és pedig a jelzálogleveles hitel, de főleg a szomszédos hitel megalapítása által kell a kisbirtokosnak eszközöket nyújtani viszonyainak rendezésére.

Érdekes viták folytak le e két kérdés felett, s az a mely érdeklődés, a melyet Magyarország előkelő birtokos osztálya mutatott, remélhetőleg engedi, hogy a sok érdekes discussió nem maradjon üres szó, hanem tetté válna.

A külföldi események pillanatra háttérbe szorulva látszanak a mai igazalmak napokban. A tuniszi barcizai állapotokat már megszoktuk; a párisi pénzkonferencia is munkálataiba mélyedve hallgat. Nem is tudnánk róla, ha a lapok nem hoznák az ürvendelés eseményét, amely Hegedűs Sándor képviselőt érte: neje két gyermekkel ürvendeltette meg. Egyik fiú, másik leány.

Míg pénzügyi kapacitásunk Párisban igyekszik megoldani a bimetalizmus nagy problémáját, addig itthon ima a családi kettős öröm.

Ez is „kettős-érték.“

(*)

Képviselőválasztási mozgalmak.

Udvarhelyről írják: Az udvarhelyi megyei ellenzéknek nehéz napjai vannak. A megye bizottmányban nincs (numerusok, s most a képviselőválasztás urnájából vannak kimaradófélben. Jelenleg az utolsó menedéket igyekeznek megszerezni: a statusquo alapjáni kiegyezést. Ezt hirdetik szájál, ezt hirdetik hírlapilag, ezért lótnak-lútnak, ezíránt kunyorálnak a befolyásosabb szabadelvűpárti egyéneknek.

Mert hát Ugron Gábornak udvarhelyi diplomája Buzsi Györggyel a sírba szállt; Ugron Ákosnak oláhfalvi választói szemébe mondták, hogy: „szabadelvtől párt“ nekik ajándékoz három biztos kertet. E gyalázat nem fogja érní a meggyét, mert innen nem lesz ellenzéki képviselő.

És a szélbali ábrándozás mérvét semmi sem jellemezheti inkább, mint az a számítás, hogy a „szabadelvtől párt“ nekik ajándékoz három biztos kertet. E gyalázat nem fogja érní a meggyét, mert innen nem lesz ellenzéki képviselő.

Gyökeres orvoslat az uzsora ellen.

A rendszabályok organisatiója tekintetében a mezőgazdasági kölcsönökre nézve a „Pester Correspondenz“ a következő közleményt teszi illetékes körököl:

Emberemlékezet óta, mióta a történet az államélet tüneményeit feljegyzí és tanulmányozza, törvényhozók és politikusok beféladták az uzsora — a közgazdaság ezen legrosszabb kórtünetét — elleni küzdelmekbe. Minden fáradság, hogy egy ügyes cautalaris-jurisprudencia alapján reformok által a polgári törvénykezés terén e bajon segítsenek, sikertelen maradt, mert az uzsorások kezébe jutott egyénakaratlanul hallgatag engedí magát a törvény szűk formáiba szoríttatni, melyek az igazság elfolyozására alkalmasak és a kölcsön viszonyt a szabad bírói megszabás határain annyira kívül helyezik, hogy az idevágó törvények jótékony hatásai nem érvényesülhetnek. Amint a polgári törvénykezés terén minden kísérlet „nagyban és egészben eredménytelen maradt, éppoly kevéssé tudott a büntetőtörvény menedéket adni azoknak, kiket a számos illetéktelen minidádig kínoz és zaklat, míg az illetőnek gyakran erkölcsi halála a pörnek véget nem vet. Az uzsora-kór sehol sem eszközölt oly romboló hatást a közgazdaságban, mint a kis- és nagy mező iparosok közt. Az ebből származó nyomor a könnyeknek egész tengerét alkothatta volna már. De a mint e panaszok hiábavalók voltak, úgy mindaz, a mit e tárgy fölött írtak, csak egy ép oly nagy mint egyszerű gondolatot állapítottak meg.

Ott, hol a kurázsolás nem használ, mely egy gazdasági és erkölcsi betegség symptomáin kontárkodik, csak is a bajnak eltávolítása lehetésges. Ez egy egyszerűen szervezett önszegély, mely általánosabbakká és könnyebben hozzáférhetővé teszi az eszközöket, melyekkel a talajt az uzsora parájától meg lehet menteni és jó gazdasági állapotban tartani. Ha azon gazdasági szervek, melyek az uzsorakorra főgékonyak voltak, mindinkább hozzáférhetőbbekké válnak, akkor az uzsora a közgazdasági területet rendszeres működésével annyira elfoglalja, hogy semmi kiltás nem lesz a bajt sikeresen orvosolhatni. Hogy ezen ép oly egyszerű mint nagy gondolat végre ne csupán nagyhangú banket-beszédek tárgya legyen, hanem tényleg váljék, hogy ne csak képviselői programbeszédnek jövőbeli reménye legyen, maradó érdemeket fog magának szerezni az, ki tevékenységét e szép cél elérésére használja fel.

És ezen magas cél elérésére Széll Kálmán egyike a legalkalmasabb egyéniségeknek Magyarországon.

Azon praktikus eszme, hogy Budapest közraktárai legyenek azon kiindulási pont, hol egy nemzeti intézmény lesz létesíthető, mely által a magyar mezőgazdasági hitelszükségletei fedeztetnek és az avval összefüggő forgalmi érdekek összekötöttek, ez azon ut, melyen megkezdhető annak létesítése, a mi a magyar mezőgazdaság legitím hitelszükségleteinek fedezésére eddigelő hiányzott.

Hogy teremő financiális erejét a nemzetjává megmutassa, kiltinő alkalmat ragadott meg Széll Kálmán; a siker annál biztosabb, mert oly férfiak támogatják, mint Károlyi Sándor gr., Desseoffy Aurél gr. és Széchenyi Pál gr. A sikernek pedig annál ecclatansabbnak kell lennie, minél gyorsabban alakulnak az egész országban mezőgazdasági hitelszövetkezetek, melyeknek az újonnan alapítandó intézet központul fog szolgálni.

SIMON ELEK ADOMÁNYA.

Simon Elek kir. tanácsos, kit érdemeiért a kolozsvári ügyvédi kamara 1875 ben történt megalakulásakor tiszteletbeli elnökének választott meg törvény-tudományi gazdag könyvtárát a kolozsvári ügyvédi kamarának ajándékozta „Te-kintetbe-véve — írja ajándékozási levelében — hogy jogi pályára készült örökösöim áncsenek, hogy életem hanyatlópontra jutott s első sorban azon karnak tartozom hálával, melynek sorában

egy hosszú életen át küzdöttem, melynek örömeiben, bánataiban osztoztam: elhatároztam törvénytudományi gyűjteményemet az ügyvédi kamara tulajdonába átbecsátani.“ Ezen nagy becsú gyűjtemény hat csoportra van osztva; az első csoport erélyi jogtörténelmi és magán jogtudományi, a második Magyarország jogtörténelmét, magán és büntető jogát tárgyzó, a harmadik egyházjogi, a negyedik római jogi, az ötödik osztrák törvényhozási, a hatodik külföldi törvényhozási és különféle könyveket tartalmaz, köztük oly kéziratos, mely csak a Teiki-könyvtárban van meg s Pitalv világkirtü bünesetek gyűjteményét 56 kötetben. A kolozsvári ügyvédi kamara a nagyilekű adományt küldöttség által közönte meg, mely következő közönte iratot nyújtott át:

Nagyságos kir. tanácsos ur!

Nagy érdemű tiszteletbeli Elnökünk!

Nagyságodnak folyó hó 2-ról kamaránk reudes elnökehez intézett igen becses levelére van szerencsénk tisztelettel kijelenteni, hogy abban tett ajánlatát, mely szerint törvénytudományi gyűjteményét kamaráuk tulajdonába becsátani kegyeskedik, készséggel elfogadjuk. Egyszersmind ezen hazafias és önzetlen szívből eredő, nagyértékű újabb adományáért, melylyel neve kamaránk történetében megörökítve leendő előre is hálás elismerésünket és mély köszönetünket fejeztük ki.

A kolozsvári ügyvédi kamara választmányának 1881. május 4-én tartott üléséből.

Kövári Mihály, Haller Rezső, titkár. elnök.

Kolozsármegyei köztörvényhatósági bizottságának rendes közgyűlése.

(Végo.)

Mósa Sámuel árvaszéki elnök jelentése szerint: a mult év végével a gyámság alatt állók száma tett 10386-t mely szám a jelen év I negyedében szaporodott 450-el, s így a jelen év első negyedében az árvek száma tett 10836-t. Ebből koregencedélylyel nagykorussított 4, természetes nagykort ért el 160, férjhez mentellel lett nagykorúvá 20, elhalt 25, összesen 209, és így april hó végén az árvek száma tett 10595-öt.

A gondnokság alattiak száma 75.

Ügydarab véglegesben megszünt 60.

A mult évről átfűtt 400 drb. hátralekös ügydarab, mihez a folyó év I negyedében beérkezett, 1315 ügydarab, s így összesen 1715 drb várt elintézésre, ebből ellátottat 1667, ellátatlan maradt 48.

Ezen évnegyedben a betéti napló szerint befolyt készpénzben 9023 frt, állam kötvényben 1200 frt; kintaltatott 35597 frt 97 kr.

Az árva-pénztár kezelése a legjobb rendben van.

Az árva-pénztárban f. hó 1-én volt:

készpénz	735 frt 29½ kr.
államkötvény	39.700 „ — „
bekebelezett okmányokban	109.838 „ 88 „
ékszerekben	3.489 „ 40 „
takarék-pénztári könyvekben	62.670 „ 31 „

Összesen 216.433 frt 88½ kr.

Dr. Nagy József megyei főorvos jelentése szerint a közegészségi állapot Kolozs megye területén a befolyt éhvarmadban kedvezőnek mondható, bárha félni lehetett, hogy az ország erdélyi részének több megyéjében járvány alakjában fellépett himlő meggyékent sem fogja megkímélni; azonban egy néhány szelid lefolyású és szörványosan jelentkeztet esetet kivéve, meggyékent területe a járványtól meg lett kímélve. A roncsolt toroklób is előfordult; de már nem oly tömegesen és nem oly gyakori esetekben, hogy járványára lehetett volna minősíteni, úgy hogy az egész éhvarmad alatt csak 42 eset merült fel, kik közül felülűtt 28, elhalt 14. S így a halálozási százalék 33-ra szállott alá, miből vissza tekintve a mult évek szomorú tapasztalataira, mikor egy-egy hónapban is százakra ment az e körnben szenvedők és elhaltak száma — méltán lehet következtetni arra, hogy e körnben járványos jellegét levették.

Végül feleliti a főorvosi jelentés a móci kórház dűled zó voltát, mely mellett félteti lehet az oda ápolásra vitt betegeket, hogy egyszer az épület reájuk szakad.

Hanem hát ezzel is úgy van, mint Pótfi megénekelte a szinészről:

„Pártolj közönség, majd haladunk,“

„Haladjatok, majd pártolunk!“

volt a közönség felelete. A megye felit egy pár ezer forint jótékony sorsjegyi nyereményű államsegélyt, hogy telepíthesse, — a miniszter meg vissza írt, hogy mutassa ki a megye, hogy mivel járul hozzá ezen kórház felépítéséhez, mert az ily természetű segélyek csak egy adományozatnak, ha nagyobb része az érdekeltek által fedeztetik. Hisz ha tökénn lenne reá, tudnók mi igen jól, hogy miként kell felépíteni. Hanem hát „haladjatok, majd pártolunk.“

A tárgysorozat többi része leginkább helyi érdekű volt s azért nem látjuk szükségét itt azokra kiterjeszkedni.

Egyedül fontosabb a Maros-Tordamegye hírhedt sajtó megrendszabályozató felirata — a mely átadott a lovélitár porának.

Érdekesnek tartjuk még felemlíteni, hogy Szabó József indítványára elvileg elhatározott egy megyei gazdasági egyesület alakítása, a melynek létesítése érdekében Gyarmathy Miklós alispán, Szabó József és br. Bánffy Ernő személyükben egy bizottság küldetett ki.

Érdekesnek lehetett volna még mondani a közmunka előirányzatot, a mely más alkalmakkor élénk vitákat idézett fel; de úgy látszik, hogy már ez is meg ki divatból. Egyetlen felszólalás sem történt ellene. Sőt még a felolvasását is unni látszott mindenki.

Általában megemlítettük, hogy ennél egyhangnabb közgyűlést alig láttunk. A főjegyző előadott, a főispán enuntialt eleitől végig. Az állandó választmány mindent elvégzett előre.

— s:

KÖZEGÉSZSÉGÜGY.

Kolozsvár város közegészségügyi állapota az elmúlt hóban, viszonyítva az előbbeni hónapokhoz, most sem mondható kedvezőtlennek és habár a betegülési és halálozási esetek valamivel szaporodni látszottak, a mi rendesen aprilisban megszokott történni, de különös rendkívüliség nem észleltetett.

Az eddigi előfordult hevenyfertőző kórosok közül csakis 3 roncsoltorok eset jelentetett fel, melyekből 2 halállal végződött és 1 hólyagos himlő. A helybeli állami Károlina-kórházban a mult márczius hóbai ápolás alatt maradtak számatoszen 167, az újonnan felvettek száma 191, összesen 358, ezekből elbocsátottat gyógyulva 150, javulva 33, gyógyíthatlan 12, meghalt 15, összesen fogyaték 210. Aprilis végén ápolás alatt maradt 148. A katonai kórházban az elmúlt márcziusnál maradt betegek száma 72, szaporodás 164, összesen 236, ezekből elbocsátottat 162, meghalt 3, maradt májusra 74.

A népesedési mozgalom ekképent találtatott u. m. a halvaszüllötték száma a férfinekből 2, törvényes, a nőnekből szintén 2, csak egyik törvényes, összesen 4. Az élveszüllötték száma a férfinekből 44, a nőnekből 51, összesen 95 a halvaszüllöttékekkel 99. Még pedig a különféle vallások szerint u. m. a rom. kath. részről a férfinekből 11, ezekből törvénytelen 3, a nőnekből 13, törvénytelen ezekből 2; az ev. ref. a férfinekből 20, ebből törvénytelen 2, a nőnekből 22, törvénytelen 1; az ev. luth. a férfinekből 2, a nőnekből 3; az unitáriások a férfinekből 3, ebből törvénytelen 1, a nőnekből 1: a görög kath. a férfinekből 4, ebből törvénytelen 1; a nőnekből 5, törvénytelen 1; a görög keleti a férfinekből 1, a nőnekből 1; az izraelita; a férfinekből 3, a nőnekből 6; összesen 95, ebből törvénytelen 12.

Házassági léptek a rom. kath. részről 3 pár, az ev. ref. 13, összesen 16 pár.

A meghaltak száma 129, ebből 115 kolozsvári illetőségű, 11 idegen és 3 katona, viszonyítva a születést az elhalálozáshoz, 16-tal több az utóbbiak száma. A meghaltak száma a születéstől az első évig a férfinekből 28, a nőnekből 12; az első évtől 10 ig, a férfinekből 14, a nőnekből 11; 10-től 30-ig, a férfinekből 13, a nőnekből 10; 30-tól 50-ig, a férfinekből 12, a nőnekből 5; 50-től 80-ig, a férfinekből 10, a nőnekből 6; 80-tól 100-ig, a férfinekből 1, a nőnekből 3; összesen 125, a halvaszüllöttékekkel 129.

A halálokok következendő számarányokbar fordultak elő legnagyobb számmal különféle szervi heveny és idült hurutban, 25 különféle szervi lobos betegségek következtében 21, bele-számítva 2 roncsolt toroklob esetet is (megjegyeztetik, hogy az egyik haláleset a Kórkertuczában, a másik a kórházban fordult elő) — tüdővészben 15, életgyengeség 11, aggság 8, hagymázban 6, hökhurut 5, gyermekaszáj 5, görvélj 3, göröcsk 2, tüdő légdát 2, vízkór 2, rák miatt szintén 2, hólyagos himlőben, szívhűdés, májtüneti kór, agysz. hűdés, oldaldobartörés, kiszorult sérv, esetenység, ömögölvés, ömögölvés villóval egy-egy — a gyógykezelési nem vették igénybe 33, rendőri benczelat 3 — dajkaságba kiadott 1 gyermek.

Vallás szerint haltak el a r. kath. 41, ev. ref. részről 54, lutheranus 1, unitárius 4, gör. k. 16, görög keleti 3, izraelita 7.

A házi állatok egészségügyi állapota is kedvezőnek mondható: a vágómarha vizsgálat alkalmával szabálytalanság nem fordult elő, szűk-ségvágatás 3 esetben történt, a non élvezhető részek megsemmisítésével, a hus-vizsgálat alkalmával mintegy 3.25 kilo borsókás sertés hus eldoboztatott. A (hílleres) nevű városi gulyában egy borjú elhallván, felboncoltatott.

A trónörökös lakodalm.

(Eredeti tudósítás.)

Budapest, 1881. május 6.

József főherceg főudvarmestere báró Nyáry tábornok megkereste a trónörökös főudvarmesterét, hogy eszközölje ki, hogy a trónörökös és neje, valamint kísérete látogassák meg a Margitszigetet is Budapesten létező alatt. — E ezéla nagyban folynak az előkészületek. Eterremmé az alsó vendéglőt alakítják át és díszítik föl. A vendéglő előtt gyönyörű díszkaput emelnek. Ebéd alatt Rácz János rimaszombati zenekara fog játszani. A magas vendégeket külön e ezéla feldíszített hajó fogja a szigetre szállítani.

A kivilágításra és a város feldíszítésére vonatkozólag még a következőket jegyezzem föl: Az összes jótékony öngyuletek kivilágítják intézeteiket, képezdeiket stb. A Deák-téri Wodianer-féle ház impozáns lesz, fényárban uszva. Az épületet transparentek és légszuszókóvekből alakított feliratok és alakzatok fogják díszíteni. A különben is fényes vacsúztúra fényét tündöklővé teendő az ott levő „Rionione“ biztosítóintézet palotájának kivilágítása. Napok, csillagok, monogrammok és feliratok — lángból! Csak ugy fog kaprázni tőle a szem. Még az ősi idők óta épülés alatt levő Lipótvárosi bazilikát is neki világitják, hogy a félben levő falak sötétségét elvegye a fény . . .

A főrendiház és a képviselőház küldöttségének tagjai a fővárosi deputatiók az esti és a ma reggeli gyorsvonatokkal felutaztak Bécsbe.

Orczy Béla b. miniszternél ma délután 3 órakor diszebedt volt, a melyen jelen voltak az összes miniszterek és a fejedelmek képviselői.

Délután 4 órakor érkezett meg az Erzsébet pályaudvarban Stefania főhercegnő Bécsbe.

Holnap reggelre várják a walesi herceget.

Karácsonyi Guidó gróf orsz. képviselő a trónörökös menyegzője alkalmából 20 ezer forintra rugó alapítványt tett azon ezéla, hogy kamatja (1000) évenként május 10-én, mint a trónörökös esküvőjének évfordulóján, egy derék szegény leánynak kibazásításul adassék. Karácsonyi gróf ez újabb tette ismét fedes bizonyítja azon ritka és valóban főri áldozatkészségnek, melyet a gróf nagyszerű alapítványok életheleltetése által már oly gyakorta tanúsított. Mint mindannyiszor, ugy most is, általános elismerés követi nemes elhatározását.

Tegnap táviratunk kiegészítésétől közöljük a salzburgi fogadtatás következő részleteit: A folyton szakadó eső dacára sűrű néptömeg a főleg vidéki parasztok képeztek sorfalat a pályaudvartól a palotáig. — Katonaság és bányászok tartják fenn a rendet. A pályaudvarnál gyalog katonaság zenekarral foglalt állást. A palotához való menetközben minduntalan megüzltek a hódolati nyilatkozatok.

Midőn a vonat megérkezett, Rudolf királyfi azonnal elhagyta az udvari kocsi s Stefania hercegnő kocsiájához sietett, s menyasszonyát segítő a kiszállásban. A hercegnőt legelőször a karabinosterebe vezette, őket követte a belga királyi pár, De Joung főudvarmester és a többi udvari méltóság Frère Orbán miniszterrel és Chotek gróffal, kik szintén az udvari vonattal érkeztek.

A karabinos teremben 120 fehérbe öltözött hölgy Ahrenberg hercegnő vezetése alatt fogadta az érkezőket. Mivel az időből a program minden pontjának végrehajtása nem telt ki, a királyfi kívánatára a salzburgi hölgyek ajándéka: Zimmermann festménye itt adatott át. Stefania hercegnő a hölgyeknek ezt mondta: „Köszönöm a festményt. Szép emlékem lesz ez Salzburgból. Remélem, hogy e várost kedvezőbb időben is fogom meg látni.“

Következett ezután a bemutatás. Minde az egész 25 perc alatt felelt, s a fejedelmi vendégek visszavonulván, családi ebédre gyűltek. — 7 órakor jött egy második hölgyküldetés eredeti népviseletben, gr. Lambert vezetése alatt. Ezek salzburgi szokás szerint menyegzői ajándékot nyújtottak át a hercegi arának: tálat, kanalat, gulyasit stb. A hercegnő örömmel fogadta az ajándékokat, s meleg köszönetet mondott a küldöttségnek.

Stefania hercegnő magyar imakönyve. Rudolf trónörökös Posner K. Lajosnak, mint a Concordia egyület elnökének, megengedte, hogy a hercegnő számára imakönyvet készítsen. A gazdagon aranyozott imakönyv több havi munkálkodás után most elkészült s valóságos műreкке a höné iparnak, s méltó egy királynő imaszámolyát díszíteni. Az imakönyv táblája rózsaszín selyem helyen bársonnyal van bevonva s dűsan feléktive. Az országos iparegyület terneiben pár napra közszemlére fog tétetni.

A toleltettek rendkívül fényfeyel késztülnek. Stefania hercegnő násznáruja legújabb ezüsttraphól készült narancseszkökrokkal, melyek közt mirtus, borostyán, róza- és tölgyfaágak vannak ezüsttel himzeve. A ruha a szépség ne továbbja. A Manteau de Cour himzése oly gyönyörű plasztikával díszekedik, hogy egy ruha sem képes vele versenyezni. Erzsébet királyné ruhája hamuszürke atlasz szoknya, ezüst himztes uszályllyal, fölötté pompás csipkéleplel; az atlasz szoknya tablierjét hasonló csipke és ezüsttel himzett ravens díszíti, a derék szürke atlasz. A belga királyné kék selyem-bársony ruhát fog az ezütrőn vielni; a ruha kék szine csodálatos szép; az uszály dűsan van himzeve ezüst arabeszkekkel s drága ezüst-guipure csipkéből készült kettős piúse szegélyzi; a himzett tablier egy kék Merveilleux satin plastron felett nyílik, mely ezüst csipkével és bársony szalaggal van díszítve. A XVI. Lajos-derék csipkével van díszítve. Erzsébet főhercegnő uszálya sötétszürke bársony, ezüst arabeszkokkal; a szoknya világos szürke atlasz, himzett bársony szalagokkal dűsan díszítve ezüst-csipkével és szürke mar-

